

ματός του καὶ κατατρώγει τὰ σπλάγχνα του. Οἱ δελφίνες εἰσὶν αἱ θανασιμώτεροι αὐτοῦ ἐχθροί, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰσι κατώτεροι τοῦ κροκοδείλου εἰς τὴν ἰσχύον, μεταχειρίζονται κατ' αὐτοῦ τὸ ἐξῆς στρατήγημα: Ὁ κροκόδειλος ἔχει τὸ δέρμα τῆς κοιλίας λεπτότατον, ὁ δελφὶν βυθίζεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ διὰ τοῦ κέντρου αὐτοῦ σγίζει τὴν κοιλίαν τοῦ κροκοδείλου.

» Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Τεντυρίδος (ἡ Δενδεράχης), εἰσὶν οἱ μόνοι, οἵτινες φονεύουσιν εὐκόλως τοὺς κροκοδείλους: διώκουσιν αὐτοὺς κολυμβῶντες, ρίπτονται κατ' αὐτῶν καὶ χώνουσιν ἐντὸς τοῦ λαιμοῦ των ῥόπαλόν τι, διὰ τοῦ ὁποίου ὁδηγοῦσι τοὺς κροκοδείλους εἰς τὴν ξηράν, διὰ μόνης δὲ τῆς φωνῆς των, ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς νὰ ἐμέσωσι τὰ σώματα, τὰ ὅποια ἔφαγον καὶ τὰ ὅποια οἱ Τεντυρίται παραλαμβάνοντες, θάπτουσιν. Οἱ κροκόδειλοι φοβοῦνται νὰ πλησιάσωσι τὴν νῆσον ταύτην· μόνη ἡ ὁσμὴ τῶν Τεντυριτῶν τοὺς κάμνει νὰ φεύγωσι, καθὼς οἱ ὄφεις φεύγουσιν, ὅταν αἰσθανθῶσι τὴν ὁσμὴν τῆς φύλλας (α).

» Ὁ κροκόδειλος ἐντὸς τοῦ ὕδατος δὲν βλέπει καλῶς. Δύναται νὰ ζῇ τέσσαρας μῆνας τὸν χειμῶνα χωρὶς νὰ φάγῃ. Τὸ ζῶον αὐτὸ ζῇ πολλὰ ἔτη, καί τινες νομίζουσιν ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς αὐτοῦ λαμβάνει αὐξήσιν. »

Οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἰδίως οἱ κάτοικοι τῶν Θηβῶν ἐλάτρευον αὐτὸν ὡς θεόν. Δύο πόλεις εἰς τιμὴν αὐτοῦ εἶχον λάβει τὴν ὀνομασίαν, Κροκοδειουπόλεις.

Σήμερον ὁ κροκόδειλος οὐχὶ μόνον ἔχασε τὰς τιμὰς ταύτας, ἀλλὰ καὶ καταδιώκεται πολὺ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΚΗ.

Ὅταν ὁ πολιτισμὸς προοδεύει καὶ ἡ ἀνθρωπότης προχωρεῖ ὁλονέν, εὐκολώτερον ὁ ἄνθρωπος διακρίνει τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, καὶ εὐκολώτερον δύναται νὰ τὰς θεραπεύσῃ. Μεταξὺ δὲ ὅλων τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου μία ἀξία λόγου καὶ σπουδαιοτάτη θεωρεῖται καὶ ἡ ὑγιὴς ἀνατροφή τῶν γυναικῶν. Κατὰ πόσον ἡ γυναικεία μόρφωσις εἶναι ἀναγκαία, τοῦτο αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ πείρα καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἀποδεικνύουσιν. Ἡ γυνὴ εἶναι ἐν τῶν στοιχείων τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἡ κοινωνία τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς προόδου καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς διαπλάσεως ὀφείλει εἰς τὴν γυναῖκα. Ἡ κοινωνία ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς οἰκογενείας, ἐξ ἧς συνίσταται. Ὅτι ἀγαθὸν ἐξ αὐτῆς βλαστήσῃ, τοῦτο θέλει ἐξ ἅπαντος διαδοθῇ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν αὐτήν, διότι ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς οἰκογενειακῆς σφαίρας μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὴν κοινωνικὴν. Καὶ διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ τὴν διέλθῃ χωρὶς νὰ ναυαγήσῃ, ἀπαιτεῖται, αἱ πρώται οἰκογενειακαὶ ἀρχαί, νὰ ἦναι ὑγιεῖς, διὰ νὰ τῷ χρησιμεύσωσιν ὡς ἄλλο νῆμα τῆς Ἀριάδνης, εἰς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἰσοδόν του. Ἀλλὰ ποῖος ἄλλος ἐκτὸς τῆς μητρὸς θέλει χρησιμεύσει ὡς τροφὸς τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς τοῦ τέκνου, ἐὰν αὐτὴ ἡ μήτηρ ἦναι πάντῃ ξένη ἀληθοῦς παιδείας καὶ ἀρετῆς; Τί ἀγαθὸν δύναται νὰ ἐλπίσῃ τότε ἡ κοινωνία; Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ἀνοίγεται καὶ εἰς τὰς παρθένους τὸ αὐτὸ στάδιον τῆς ἠθικῆς μορφώσεως, ὡς καὶ εἰς τοὺς νέους.

(α) Φύλλα, ἔντομον ἐκ τῶν ἡμιπτερων. (ζωύφιον τῶν δινδῶν).

διότι εἰς αὐτάς θέλει ἀνατεθῇ μίαν ἡμέραν ἢ μόρφωσις τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀποστολή των εἶναι νὰ εἰσχαγάωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν νεότητα εἰς ἓνα ἱερὸν ναὸν, ὅπου ἡ ψυχὴ θέλει ἀναγνωρίσει ἐκυτὴν ἀπέναντι τοῦ Πλάστου τῆς. Διὰ νὰ ἡμπορέσῃ μία μήτηρ ἐπιτυχῶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ μέγα τῆς ἀποστολῆς τῆς ἔργον, ὅποια πρέπει νὰ ἦναι ἡ νηπιόθεν ἠθικὴ αὐτῆς ἀγωγὴ; Πολλὰ καὶ διάφορα ἐφρόνουν περὶ αὐτῆς κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἐξ ὧν πρᾶ- θέτομεν ἐνταῦθα τινά.

Ὁ Πλάτων ἐταύτισε τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἀνδρῶν μετὰ τῶν γυναικῶν. Μία ἐκ τῶν περὶ ἀνατροφῆς πολλῶν αὐτοῦ δοξασιῶν ἦτον, ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι νὰ γυμνάζωνται εἰς τὴν ὀπλοπορίαν διὰ τὸν πόλεμον, νὰ διδάσκωνται τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν μουσικὴν, καὶ νὰ μὴ ἀποκλείωνται οὐδεμίαις, εἴτε διανοητικῆς εἴτε σωματικῆς ἀσκήσεως.

Ὁ δὲ Μουσώνιος ἐφρόνει τὰ ἀκόλουθα: Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ ἀνατρέφονται καὶ αἱ θυγατέρες καὶ οἱ νέοι. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἐνῷ τοὺς ἵππους καὶ κύνας, ἐάν τε ἄρρενες ἐάν τε θήλειαι ὦσιν, παιδεύουσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τὸ νὰ μανθάνωσιν ἀμφοτέρωι τὴν κυνηγετικὴν, διὰ ποῖον λόγον εἰς τὰ λογικὰ ὄντα νὰ μὴ τηρῆται ὁ αὐτὸς νόμος; Μήπως ἡ ἀρετὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ εἰς τὰς θυγατέρας, ἢ εἶναι καλὸν οἱ μὲν ἄνδρες νὰ ἦναι σώφρονες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄφρονες, οἱ μὲν δίκαιοι, αἱ δὲ ἄδικοι; Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ δὲν θέλει γίνεαι καλὸς πολίτης, ἐάν ἦναι ἄδικος, ἢ δὲ γυνὴ δὲν θέλει γίνεαι καλὴ σύζυγος, ἐάν ἐπίσης ἦναι ἄδικος; διότι, κατὰ πρῶτον, αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς θέλει ἀδικῆσαι, ὡς ἡ Ἐριφίλη, ἡ σύζυγος τοῦ Ἀμφιάραιου, ἥτις δωροδοκῆθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυνείκου, κατὰ τὸν Θηβαϊκὸν πόλεμον, προέδωκε τὸν σύζυγόν της. Διὰ τοῦτο, ἐξακολουθεῖ ὁ Μουσώνιος, ἡ σωφροσύνη, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀναγκαστικαὶ καὶ εἰς τὰ δύο γένη· λέγει δὲ πρὸς τούτοις ὅτι

καὶ τὴν ἀνδρείαν δὲν πρέπει νὰ ἀποκλείωμεν ἀπὸ τῶν γυναικῶν· διότι καὶ αὐτῆς χρῆζουσι, διὰ νὰ μὴ ἐνδίδωσιν οὔτε εἰς τοὺς κόπους, οὔτε εἰς τὸν φόβον, ἀλλὰ νὰ ἀντέχωσιν εἰς ὅλα. Ὅτι δὲ καὶ αὐταὶ δύνανται νὰ κάμωσι μίαν ἡμέραν χρῆσιν τῆς ἀνδρείας αὐτῶν, αὐτὸ μᾶς τὸ ἀπέδειξαν αἱ Ἀμαζόνες, αἱ ὁποῖαι κατέστρεψαν πολλὰ ἔθνη διὰ τῶν ὅπλων των. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ μορφώνωνται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφοτέρωι τὰ γένη· νὰ διδάσκωνται νηπιόθεν τί τὸ ὠφέλιμον, τί τὸ βλαβερὸν, τί τὸ ἀγαθόν, τί τὸ κακόν· νὰ συνειθίσωσιν εἰς τὸ νὰ ὑποφέρωσι τοὺς πόνους· νὰ ἀψηφῶσιν τὸν θάνατον, καὶ οὐδεμίαν συμφορὰ νὰ καταβάλλῃ τούτους τε ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας. Νὰ ἀποφεύγωσι τὴν πλεονεξίαν· νὰ τιμῶσι τὴν ἰσότητά· καὶ νὰ εὐαρεστώνται εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν. Προσθέτει μάλιστα ὅτι, ἐπειδὴ εἰς τοὺς υἱοὺς οὐδὲν καλὸν προκύπτει ἄνευ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας, καὶ αἱ παρθένοι ἄρξ ὀφείλουσι νὰ διδάσκωνται αὐτὴν, διὰ νὰ μορφώσωσι τὰ ἦθη των, νὰ ἀποκτήσωσιν εὐμένειαν ψυχῆς, νὰ ἀναπτύξωσι τὸν νοῦν αὐτῶν, καὶ νὰ περιορίζωσι τὰς ἀδυναμίας των. Καὶ ἐνῷ αἱ παρθένοι ἔλαβον παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ἐνῷ προωρίσθησαν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ, ὡς οἱ ἄνδρες, ἐνῷ ἔχουσι τὰς αὐτάς αἰσθήσεις, βλέπουσιν, ἀκούουσιν, ὁσφραίνονται ὁμοίως· ἐνῷ ὁ Δημιουργὸς ἐπρόικισεν αὐτάς διὰ τῶν αὐτῶν δώρων, πῶς αὐταὶ ἀποκλείονται ταύτης τῆς διδασκαλίας, ἐνῷ μόνῃ ἡ φιλοσοφία δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτάς σώφρονες, ἐναρέτους καὶ ἀμέμπτους εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀγαθὰς κηδεμόνας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν τέκνων;

Καὶ μή πως φρονεῖ τις ὅτι ἡ ἀπαίδευτος γυνὴ εἶναι κρείττων τῆς πεπαιδευμένης καὶ φιλοσόφου; Κατ' ἐμὴν κρίσιν, λέγει ὁ αὐτός, ἡ καλῶς μεμορφωμένη γυνὴ εἶναι κόσμος εἰς τὸν σύζυγόν της, μέγα ὄφελος εἰς τὰ τέκνα της, καὶ καλὸν παράδειγμα εἰς τὰς φίλας της, ἐνῷ ἐκείνη στερεῖται

τούτων τῶν πλεονεκτημάτων. Τινὲς λέγουσιν ὅτι δὲν εἶναι καλὸν αἱ γυναῖκες νὰ παραμελῶσι τὰ οἰκονομικὰ τῶν ἔργα καὶ νὰ ἐνασχολῶνται εἰς ἀνάλυσιν συλλογισμῶν καὶ λόγων. Καὶ ἐγὼ λέγω ὅτι ὅχι μόνον εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι καλὸν νὰ παραμελῶσι τὰς ἐργασίας τῶν διὰ μελέτας καὶ συλλογισμοὺς, τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν θέλουσι βάλῃσι εἰς ἐνέργειαν, ἀλλὰ αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας εἶναι ματαία σπουδή. Καθὼς δὲ τὸ νὰ λαμβάνη τις ἱατρικὰ πολλὰ ἀδιάφορα πρὸς τὴν υἰείαν, εἶναι πολὺ δυσάρεστον, ὁμοίως καὶ τὸ ἀσχολεῖσθαι περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ὄφελος παρέχει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν αἰσθάνεται τὸν ἔρωτα τῆς ἀρετῆς. — Ταῦτα ἐφρόνει ὁ Μουσώνιος.

Ἄς ἐξετάσωμεν δὲ ἤδη καὶ τινὰς τῶν μεταγενεστέρων, τίνι τρόπῳ ἐσκέπτοντο περὶ αὐτοῦ τοῦ τόσον σπουδαίου ζητήματος. Ἐπὶ Αὐοδοβίκου ἰδ', εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ κυριαρχικὸς χαρακτήρ ἐβασίλευεν εἰς τὰς γυναῖκας, ἡ δὲ παιδεία ἐθεωρεῖτο δι' αὐτὰς μικροῦ λόγου ἀξία, ἠκούσθη εὐνοϊκῇ τις φωνὴ ἐξερχομένη ἀπὸ κληρικόν τινα, ὅστις ἐπέμενε λέγων, ὅτι ἐθεώρει ὡς πολὺ ἀναγκαῖον νὰ μὴ παραμελῇται ἡ ἠθικὴ ἀνατροφή τῶν θυγατέρων. Ἀλλὰ ποῖον εἶδος ἠθικῆς παιδείας ὥριζε δι' αὐτάς; Αὐτὸς ἤθελεν ὥστε αἱ γυναῖκες νὰ διδάσκωνται μόνην τὴν κατῆχσιν, χειροτεχνήματά τινα, νὰ γυμνάζωνται εἰς τὸν χορὸν, νὰ ψάλλωσι, νὰ ἐνδύωνται μεγαλοπρεπῶς, καὶ νὰ ἔχωσιν ἀκριβοῦς γνώσιν τῶν τυπικῶν προσήσεων. Ὅποια πεπλανημένη ἰδέα! Ὁ Φλερῆ εἰς ταῦτα ἐπρόσθετε τὰ ἀκόλουθα: Αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι νὰ μάθωσι τὴν Γραφὴν, καὶ νὰ γυμνάσῃσι τὸν νοῦν αὐτῶν εἰς τὸ νὰ δέχωνται συμβουλὰς, νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς ὀλίγην ἀριθμητικὴν, καθ' ὅσον εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν οἰκονομίαν τὴν οἰκιακὴν, καὶ νὰ ἔχωσι μικρὰς γνώσεις περὶ ἱατρικῆς, διὰ νὰ προσφέρωσι τὰς πρώτας βοήθειας εἰς τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀσθενεῖς. Ἀπέκλειε δὲ αὐτάς τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἠθι-

κῆς, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἱστορίας· καὶ ἔλεγεν ὅτι, ἐκεῖνο ὅπερ δύναται νὰ ὑψώσῃ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν, νὰ ἀναπτύξῃ τὸν νοῦν αὐτῶν, νὰ φωτίσῃ τὴν συνείδησίν των πρέπει νὰ ᾔναι πολὺ μακρὰν αὐτῶν διότι δι' αὐτῶν ἀναπτύσσεται ἔτι μᾶλλον ἡ ματαιότης των. Ἐνῷ ὁ Φλερῆ ἐσκέπτετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τῷ ἐπέρχεται μία ἄλλη ἰδέα πάντῃ ἀλλοία τῆς πρώτης. Ἐλεγεν ὅτι ἀπατῶνται ὅσοι νομίζουνσι τὴν γυναικείαν ἀνατροφὴν ματαίαν καὶ ἄχρηστον. Πῶς εἶναι δυνατόν τοῦτο; Μήπως καὶ αὐταὶ δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ψυχὴν, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες; ἢ μήπως καὶ αὐταὶ δὲν ἔχουσι τὸν αὐτὸν λόγον νὰ διευθύνωσι, τὴν αὐτὴν θελήσιν νὰ κανονίσωσιν, ἢ μήπως ἦναι ἰκανώτεραι ἡμῶν, ὥστε δὲν χρῆζουσιν ἠθικῆς παιδεύσεως;

Ὅμοίως καὶ ὁ Φενελῶν, ἀφοῦ διεξεπεραίωσε τὰς σπουδὰς του, μετὰ τὸν δεκαετῆ ἱερατικὸν βίον του, ἤρξατο διδάσκων εἰς τὰς παρθένους τὴν πορείαν, ἣν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωσιν αὐταὶ, καὶ συνέγραψεν ἐπὶ τούτῳ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἀριστοῦργημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὀνομάσας αὐτὸ «ἀνατροφὴν τῶν νεανίδων.» Ἐν αὐτῷ θεωρεῖ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν γυναικῶν τοσοῦτον ἀναγκαῖαν, ὅσον καὶ τῶν ἀνδρῶν· στηρίζει δὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπ' αὐτῆς τῆς θρησκείας, λέγων ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες ἐξηγοράσθησαν δι' αὐτοῦ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι καὶ αὐταὶ εἶναι προωρισμέναι διὰ τὴν αἰωνιότητα. Ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν τὸ ἐναντίον, θέλομεν καταστρέφει καὶ αὐτὴν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Τοιαύτη ἦτον ἡ περὶ ἀνατροφῆς ἰδέα αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός.

Ἀλλὰ μήπως αὐτὸ τὸ περὶ ἀνατροφῆς φρόνημα τοῦ Φενελῶνος παρεδέχοντο πάντες κατ' ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα; τί λέγω; σήμερον ἀκόμη θεωρεῖται μικροῦ λόγου ἀξίον ὑπὸ πολλῶν. Τῶνόντι, εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα, παραμελεῖται εἰσέτι ἡ ἠθικὴ μόρ-

φωσις τοῦ γυναικείου φύλου, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι αὐταὶ δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ μαθήσεως. Καὶ ἐνῷ ὀφείλουσι νὰ φωτίσῳσι τὸν νοῦν, ὃν παρέλαβον ἐκεῖναι παρὰ τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑψώσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῶν, περιορίζουσι τὴν ἠθικὴν των εὐδαιμονίαν, καταστρέφουσιν αὐτάς, ἐμφυτεύουσιν εἰς τὰς καρδίας των τὸν ἔρωτα τῆς πολυτελείας καὶ τὴν φιλαρέσκειαν ὡς τὸν εἰδικὸν τοῦ φύλου αὐτῶν προορισμόν. Καὶ ἀφοῦ ἅπαξ ἐντυπώσωσιν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν αὐτάς τὰς καταστρεπτικὰς ἀρχάς, τότε αὐταὶ οὐδόλως φροντίζουσι περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἀγωγῆς, καὶ ἀσπάζονται μετὰ ζήλου τὸ οὐτιδανὸν καὶ τὸ ἄσκοπον. Διημερεύουσαι καὶ διανυκτερεύουσαι ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τῆς Καλυψοῦς, ἐπὶ τέλους ἐπιφέρουσι καὶ αὐτῆς τῆς ὑγείας αὐτῶν τὴν καταστροφὴν. Ἀλλὰ τί γενικῶς φρονεῖται περὶ τῆς τοιαύτης διαφθορᾶς τοῦ φύλου τούτου; Μήπως ἡ καταστροφὴ τῶν γυναικῶν θέλει περιορισθῇ εἰς αὐτάς μόνον, ἢ θέλει ἐγκεντρισθῇ εἰς ἅπκταν τὴν ἀνθρωπότητα; Ἡ ἠθικὴ διαφθορὰ, ἡ μικρόνοια τοῦ ἑνὸς φύλου ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ἡ ἠθικὴ ὀλιγωρία, ἡ ἄγνοια τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντος, ἡ παραγκώνισις τῶν καθηκόντων, τὰ πλεῖα τῶν κακῶν, ἅτινα μαστίζουσι σήμερον τὴν κοινωνίαν μας εἶναι ἀποκυήματα τῆς γυναικείας ἀνατροπῆς. Ναι, εἶχε δίκαιον ἡ γυνὴ τοῦ Λεωνίδα, ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τινος, πῶς αἱ Λακεδαιμόνιαι γυναῖκες ἄρχουσιν ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν, νὰ ἀποκριθῇ· « διότι μόναι ἡμεῖς τίκτομεν » ἄνδρας. » Ὀφείλομεν ἄρα καὶ ἡμεῖς, ἀφοῦ παραδεχθῶμεν τὴν ἀνάγκην τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῆς γυναικὸς, (δὲν ἐννοῶ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῆς ἐκπαίδευσιν, τοῦτο ἄλλο ζήτημα) νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ τοῦ Φενελῶνος, ὅτι ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν καλὸν προκύπτει· διότι ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται νὰ μορφώσωσιν ἐναρέτους πολίτας. Πᾶσα ἠθικὴ ἀνάπτυξις τῆς μητρὸς συντείνει πολὺ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ τέκνου· διότι ὅλας τὰς πρώτας ἐντυπώσεις τὸ τέκνον παρ' αὐ-

τῆς λαμβάνει. Ἡ φωνὴ τῆς εἶναι ὁ πρῶτος ἤχος ὅστις προσβάλλει τὰς ἀκοάς του, τὸ βλέμμα τῆς, ἡ πρώτη ἀκτὶς ἥτις φωτίζει τὴν ὄρασιν αὐτοῦ, τὰ ἀσμάτιά τῆς, ἡ πρώτη μουσικὴ ἁρμονία, καὶ τὰ θυπεύματα τῆς, ἡ πρώτη ἡδονὴ τῆς νηπίου ἡλικίας. Αὐτὰ μᾶς ἀνατρέφουσιν· εἰς δὲ τὴν νεανικὴν αὐτὰ μᾶς ὁδηγοῦσιν.

Ἡ ἱστορία διηγέται ῥητῶς πολλὰ, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ γυναικεία ἀνατροπὴ ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ἀνδρῶν.—Ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐγένοντο ἡ ἀρχικὴ αἰτία τοῦ ἐνδόξου μέλλοντος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου. Ἡ ἀρετὴ αὐτῶν, ὁ πρὸς τὸν Θεὸν διακχὴς αὐτῶν ἔρως, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν σερεὰ πίσις, τοσοῦτον ἐπηρέασαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὥστε ὅλως ἀναπτρωθεὶς ὑπὸ τῶν χριστιανικωτάτων ἐκείνων δογμάτων, ἅτινα ὡς ζωήρυτα νάματα ἔρρεον διὰ τῶν χειλέων ἐκείνων, παραιτεῖ τὸ δικηγορικὸν αὐτοῦ στάδιον, καὶ ἀναλαμβάνει τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τῆς ἐντελοῦς αὐταπαρνησίας καὶ τῆς εἰς Θεὸν ὁλοσχεροῦς ἀφοσιώσεως. « Ἐως » αὐτῆς τῆς στιγμῆς, ἔγραψεν εἰς τινὰ » τῶν φίλων του, ἡμην βεβυθισμένος εἰς » λήθαργον. Τώρα πρῶτον ἀνοίγω τοὺς » ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀπολαύω βαθμυδὸν » τοῦ ἀληθοῦς τοῦ Εὐαγγελίου φωτός, ἀναγνωρίζων τὸ ἐπισφαλὲς τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας. » Ἡ πρώτη ὥθησις πρὸς τοιαύτας ἰδέας ἐγένετο ὑπὸ τῶν δύο ἐκείνων γυναικῶν, τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἑμμελίας καὶ τῆς ἀδελφῆς του.

Ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, ὁ μέγας ποιητὴς Βαρναῆ, κατὰ τὴν τραγικὴν στιγμὴν τῆς καταδίκης του, φέρει εἰς τὴν μνήμην του τὴν μητέρα του, ἀπονέμει εἰς αὐτὴν τὴν μεγαλητέραν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν γενναίωσιν, τὴν ὁποίαν τῷ ἐνέπνευσε νὰ δέχηται μετὰ καρτερίας καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον. Ἐλεγε δὲ καθ' ἑαυτὸν ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ ωραιότερον δῶρον, τὸ ὁποῖον μία μήτηρ δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὰ τέκνα τῆς. Ἐγραψε δὲ ἐπιστολὴν καὶ πρὸς τὴν

ἀδελφὴν του, ἐν ἣ τῇ ἔλεγεν ὅτι τὴν ἡθικὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῆς νὰ μὴ τὴν ἐμπιστευθῇ εἰς ἄλλον πλὴν τῆς μητρός των· διότι αὐτὴ μόνη δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα. « Ἡ μήτηρ μου, » τῇ ἔγραψε, με τοιαύτας ἱερὰς διδασκαλίας ὥπλισε τὴν καρδίαν μου, ὥστε περὶ φρονῶ καὶ τὰς δυστυχίας, καὶ αὐτὸν τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον· ἐκίνη μὲ προητοίμαζεν, ὥς νὰ προσῆδε τὴν τρικυμίαν, ἥτις ἐμελλε νὰ με ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ κόσμου. » — Ὁ διάσημος Κάντ ἔπανελάμβανε συνεχῶς ὅτι τὴν ἀνατροφὴν του ἐχρεώσται εἰς τὰς εὐσεβεῖς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἔλαβε παρὰ τῆς μητρός του. Αὐτὴ τῷ ἐνέπνευσε τὰς ἐξοχωτέρας τῶν ἐπιστημῶν, δηλαδὴ τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν ἀρετὴν. Εἰς τοὺς μικροὺς περιπάτους, τοὺς ὁποίους συγείθειζεν αὐτὴ νὰ κάμνῃ πάντοτε μετὰ τὸν υἱόν της συνδιελέγετο περὶ ὠφελίμων πραγμάτων, εὐχαριστοῦτο νὰ τὸν διδάσκῃ ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς διαχύσεως. Πάν ὅ,τι θαυμαστὸν διέκρινεν εἰς τὴν φύσιν, τὸ ἀνέπτυσσεν εἰς αὐτὸν, ζητοῦσα ἵνα τῷ ἀποδείξῃ ἰσχυρότερον ὅτι ὑπάρχει ἐν ᾧ ὑπερῶν πάντων, ὅπερ διέπει τὰ πάντα. Ἡ μεγαλητέρα αὐτῆς προσπάθεια ἦτο νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου τῆς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· διότι ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν καλὸν ἢ μπορεῖ νὰ προκύψῃ. Ὅπως ὁ σφόδρος τὸν ὁποῖον θάπτουν εἰς τὴν γῆν, ἐὰν ἡ οὐράνιος δρόσος ἐγκαίρως δὲν ἐπιπέσῃ, δὲν θέλει ποτὲ καρποφορήσῃ, ὡσαύτως καὶ αὐτὰ τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, δὲν θέλουσι καρποφορήσῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν ὁ ἔρως τῆς θρησκείας δὲν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτῶν. Ὅποια ἱερὰ διδασκαλίαν μητρός πρὸς τέκνον; Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ γῆρας του ὁ Κάντ ἔλεγε, « δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ ὅτι, πᾶν ὅ,τι καλὸν ἐν ἐμοὶ εὐρίσκεται τὸ χρεωστῶ εἰς τὴν » μητέρα μου. » — Εἰς ἄλλος δὲ διάσημος ἀνὴρ, ὁ περίφημος γεωλόγος Κυθιέρος, τὰς πρώτας ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ἀνέπτυσαν τὴν εὐφυΐαν του, ἔλαβε παρὰ τῆς μητρός αὐτοῦ· ἔλεγε πολλάκις εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνα-

ναστρεφόμενους, « εἰς τὴν φίλην μητέρα μου χρεωστῶ. τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα » τῶν σπουδῶν μου· διότι ὡς τὴν μόνην » τῆς εὐχαρίστησιν ἐθεώρει νὰ βλέπῃ τὸν υἱόν της νὰ καταγίνεται πάντοτε εἰς ἀναγνώσεις ὠφελίμων. Με αὐτὴν τὴν ἀνατροφὴν, τὴν ὁποίαν μοι ἔδωκεν ἡδυήθη » νὰ σπείρῃ εἰς τὴν καρδίαν μου τὸν ἀπειρίριστον ἔρωτα πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, » καὶ τὴν περιέργειαν πρὸς ὅλας τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. » — Ὁ Μέγας Ναπολέων ἔλεγεν ὅτι τὸ εὐτυχὲς μέλλον ἐνὸς τέκνου εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῆς μητρός· καὶ ὅτι αὐτὸς ἐχρεώσται εἰς τὴν μητέρα του τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θεσιν.

Ὁμοίως καὶ ἡ κακὴ διαγωγὴ τοῦ τέκνου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν μητέρα. — Ὁ Λουδοβίκος ἡ'. ἐφιλοτιμήθη νὰ ὁμοιάσῃ τὴν μητέρα του εἰς πᾶν εἶδος διακρίσεως. Εἰς αὐτὸν διέκρινε τις τὰ πάθη Ἰσπανίδος γυναικός, τοὺς μυθιστορικοὺς ἐκείνους χαριεντισμοὺς, τὴν μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς τὴν θρησκείαν, τὸν δεσποτικὸν καὶ ὑπερῆφανον χαρακτῆρα· αὐτὸς διέτταπε νὰ προσκυνῶσι τὸν θρόνον του, ὡς ἄλλο θυσιαστήριον.

Ἐξ ὅλων τούτων τί δυνάμεθα νὰ φρονώμεν περὶ τῆς ἡθικῆς μορφώσεως τῶν γυναικῶν;

Ἀφοῦ ἅπαξ ἀπεδείχθη ὅτι ἡ μόρφωσις τῆς κοινωνίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν μητέρων, δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μικρὸν κύκλον τὸ στάδιον τῶν νεανίδων. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ νοῦς αὐτῶν, νὰ διδάσκηται εἰς αὐτάς ἡ ἀληθὴς παιδεία, καὶ οὐχὶ ἡ ψευδοπαιδεία, αὐτὴ ἡ καταστρεπτικὴ μάστιξ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκριζωθῇ ἀπὸ τῶν καρδιῶν αὐτῶν ὁ ἔρως τοῦ ψευδοῦς πολιτισμοῦ, νὰ ἐμφυτευθῇ εἰς αὐτάς ὁ ἔρως τῆς πραγματικότητος, καὶ οὐχὶ τῆς ματαίας ἐπιδείξεως. Ἀς παύσῃ πλέον ὁ ξενικὸς πητικισμὸς. Τὸ πρῶτον μάθημα τῶν νεανίδων ὀφείλει νὰ ᾔνῃ ἡ γνώσις τῆς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης, καὶ οὐχὶ ὁ ψευδισμὸς τῶν ξένων γλωσσῶν. Πᾶσα ἀνάγνωσις, ἥτις δὲν

συντελεῖ οὔτε εἰς τὴν ἡθικὴν μὀρφωσιν ἐν γένει, οὔτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, ὀφείλει νὰ θεωρῆται ἄπο σκοποῦ διὰ τὰς νέας. Διάπλασις τῆς καρδίας, ἀληθὲς φωτισμὸς τοῦ νοῦς, πράξεις ἀγαθαί, ἰδοὺ ὁποῖον πρέπει νὰ ᾔῃαι τὸ σπουδαιότερον μέλημα τοῦ γυναικείου φύλου. Ναί, φίλοι νεάνιδες, αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον ἡμῶν, νὰ μορφωθῶμεν εἰς τὸ ἀγαθὸν, καθὼς ἄνθρωποι, ὡς πᾶς τις ἄλλος· οὐδὲν ἀναγκαιότερον καὶ σεμνότερον τῆς γυναικείας μορφώσεως· διότι, « Γυναικὸς ἀγαθῆς οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα ».

Εὐφροσύνη Α. Ὁχάννη.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.

Δώδεκα ἔκτοτε παρῆλθον ἔτη· ἡ διήγησις ὅμως ἐκείνη, ἡ σκηνὴ ἐκείνη, τοσοῦτω ζωηρῶς ἔμεινεν ἐγκεχαραγμένη ἐν τῇ μνήμῃ μου, ὥστε νομίζω ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν εἰσέτι εὐρίσκομαι θέσιν, ὑπὸ τὸν προαῖώνιον τοῦ κήπου μας πλάτανον, φέρων τὴν ἐορτάσιμόν μου φουστάνελλαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιπτεν ἡ μεγάλη καὶ τρομερὰ—ἐκ λευκοσιδήρου(τενεκὲ)—Πάλλα μου, ζηρίζων τὴν ἀριστεράν μου χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς γηραιᾶς θείας μου καὶ διὰ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἔχων ἐνηγκαλισμένην τὴν πεφιλημένην μικρὰν ἐξαδέλφην μου Ἀμαλίαν. Τάλαινα Ἀμαλία! ἐμαράνθη πρόωρως, ὡς τὰ ἄνθη, διὰ τῶν ὁποίων ἦτο κεκοσμημένη κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ ζαντὴ καὶ οὐλὴ κόμητις!

Ἦτο μεσημβρία· ὁ καύσων τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦτον ἀνυπόφορος καὶ ὅλοι ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπανελαμβάνομεν τὸ τυπικὸν καὶ κλασικὸν ἐκεῖνο, « Οὐφ! τί ζέστη! » Αἰφνης φωνή τις ἠκούσθη λέγουσα, « Ἄς πᾶμεν νὰ

» παίξωμεν ἔς τὸ περιβόλι! » καὶ ἐν ἀκραιῶν ὅλον ἐκείνο τὸ σμῆνος τῶν παιδαρίων, ὅλον τὸ μικρὸν ἐκείνο συγγενολόγι, ἐξαδέλφαι, παρεξαδέλφαι καὶ ἐξαδέλφοι, οἵτινες εἶχον συνέλθει εἰς τὴν οἰκίαν μας διὰ νὰ ἐορτάσουν μετὰ τῆς θείας μου τὴν 15 Αὐγούστου, ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῆς, ἐτρέξαμεν πρὸς τὸν κήπον μετὰ τοσαύτης ὀρυκτοῦ, μεθ' ὅσης, εἶμαι βέβαιος, οἱ Ζουάβοι δὲν ὤρμησαν ἐπὶ τὸ Μαλακῶφ. Εἰσελθόντες εἰς τὸν κήπον διεσκορπίσθημεν μετὰ τοῦ συνήθους παιδικοῦ θορύβου, ἄλλος ἐδῶ καὶ ἄλλος ἐκεῖ καὶ ἐπεπείσαμεν ὡς τρομεραὶ ἀκρίδες ἐπὶ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ὀπωρῶν, καὶ, Κύριος οἶδε, πῶς ἤθελε καταντήσῃ ὁ κήπος ἐκείνος ὁ παραδοθεὶς εἰς τὴν διάκρισιν δωδεκάδος ἀνησύχων καὶ ζωηρῶν τεκνίων, τῶν ὁποίων τὸ πρεσβύτερον, ἡ ἀφεντιά μου μετὰ τὴν πάλαν τῆς, ἦτο μόλις δεκαετὲς, ἂν αἰφνης γνωστοτάτη καὶ φιλάτη τις φωνὴ δὲν μᾶς προσεκάλει πρὸς αὐτήν· ἦτον ἡ θεία μου, ἥτις ἐφοβήθη μήπως τρέχοντες καὶ παίζοντες ἐντὸς τοῦ κήπου ἀσθενήσωμεν· καὶ δεύτερον, ὡς ὁμολογήσωμεν τὴν μαύρην ἀλήθειαν, καταστρέψωμεν τὰς φίλας φυτείας τῆς. Ἐτρέξαμεν ἀμέσως ὅλοι καὶ περιεκυκλώσαμεν αὐτὴν ὡς τὰ νεοσσὰ τὴν μητέρα των· Αὐτὴ δὲ μᾶς εἶπε.— « Φθάνει τόσον ὁποῦ ἐπαίξατε, πουλάκια μου· ἔλατε τώρα ν' ἀναπαυθῆτε καὶ νὰ » ξειδρώσῃτε εἰς τὴν σκιάν τοῦ Πλατάνου. » — « Ὁά, ἔλθης καὶ σὺ μαζὺ μας, » θεία; » — « Ναί, ναί· θὰ ἔλθω. » — « Ὁά » μᾶς εἶπῆς καὶ ἐννὴ παραμυθί; » εἶπε μετὰ τὴν ἀγγελικὴν ἀργυρόχρον φωνὴν τῆς ἡ Ἀμαλία.— « Ναί, ναί· ἕνα παραμυθί, θεία! » ἀνεκραζάμεν ὅλοι κροτοῦντες τὰς χεῖρας. — « Καλὰ, ἔλατε. » ἀπήντησεν ἡ θεία μου καὶ μᾶς ὠδήγησεν ὑπὸ τὸν Πλάτανον. Καθίσασα δὲ ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς ἑδρας, ἥτις εὐρίσκετο παρὰ τὸ στέλεχος τοῦ δένδρου καὶ σπογγίσασα τὰ ὑπὸ τοῦ ἰδρωτὸς κάθυγρα μέτωπά μας, μᾶς διηγήθη τὴν ἀκόλουθον διήγησιν.

« Ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἀνάληψιν Του